

O'ZBEKISTONNING TASHQI IQTISODIY FAOLIYATIDA INNOVATSIYANING ROLI

Axmatova Musallam

Annotatsiya: O'zbekiston Respublikasi mustaqillikka erishganidan so'ng, iqtisodiy rivojlanish va tashqi iqtisodiy faoliyatni kengaytirish maqsadida bir qator islohotlar amalga oshirildi. Ushbu islohotlar doirasida innovatsiyalarni joriy etish va rivojlantirish, mamlakatning iqtisodiy o'sishiga va global iqtisodiy tizimda raqobatbardoshligini oshirishga qaratilgan. Innovatsiyalar O'zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatida muhim rol o'ynaydi, chunki ular yangi imkoniyatlar yaratadi, ishlab chiqarish samaradorligini oshiradi va xalqaro bozorlar bilan integratsiyani kuchaytiradi.

Kalit so'zlar: tashqi iqtisodiy faoliyat, ishlab chiqarish, mahsulotlar, innovatsion texnologiyalar, tashqi savdo, savdo balansi.

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "2022 – 2026-yillarda O'zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini tasdiqlash to'g'risida"gi PF-165-son Farmonida keyingi yillardagi eng ustuvor va o'ziga xos vazifa bu — tezkorlik bilan zamonaviy texnologiyalarga asoslangan, yuqori ish haqqi taklif etadigan yangi ish o'rinlarini yaratish bo'lib qolishi, muammoning amaliy yechimlaridan biri sifatida innovatsiya — yuqori texnologik ish o'rnini tamoyiliga asoslangan mamlakatning o'ziga xos rivojlanish xususiyatlariga qaratilgan alohida strategik amaliy dasturlar ishlab chiqish zarurligi takidlangan. Mamlakatimizdagi so'nggi yillardagi islohotlar har bir sohaning yangi qirralarini ochmoqda. Shiddat bilan o'zgarayotgan zamonda ixtirolar, ilmiy tadqiqotlar, innovatsion g'oyalar, texnik ishlanmalar yaratish va ularni tijoratlashtirish raqobatbardosh, yuqori daromadli mahsulotlar yaratishga xizmat qiladi. Xalqaro ilmiy loyihalarda ishtirok etish esa mamlakatning ilmiy salohiyati va innovatsion mahsulotlar ishlab chiqarish darajasini yanada oshiradi.

Hozirgi davrda barcha sohalarida xalqaro hamkorlikni kengaytirmay turib, jahon bozorlarida raqobatbardoshlikka erishish imkoniyat yo'q. Chunki, ilmiy ishlanma va texnologik yangiliklar jamiyat hayotining barcha sohalarini bog'lovchi mexanizmga aylanib bormoqda. O'zbekistonda tashqi iqtisodiy faoliyatni innovatsion rivojlantirish istiqbollari korporativ strategiyalarning to'g'ri qabul qilinishi, iqtisodiy, siyosiy va ijtimoiy taraqqiyotning xalqaro va regional boshqaruvlari bilan muvofiqlikka ega bo'lishi lozim. Innovatsion rivojlanishni ta'minlash uchun O'zbekiston hukumati tomonidan korporativ sohadagi tashkilotlarga chet el investorlariga ko'proq imkoniyatlar taqdim etilishi O'zbekistondagi innovatsion faoliyatni rivojlantirishga katta imkoniyatlar beradi.

Innovatsiyalar O'zbekistonning texnologik rivojlanishiga katta ta'sir ko'rsatadi. Yangi texnologiyalarni joriy etish orqali ishlab chiqarish jarayonlari samaradorligi oshadi, bu esa eksport salohiyatini kuchaytiradi. Masalan, qishloq xo'jaligi sohasida innovatsion texnologiyalarni qo'llash, mahsulotlarni qayta ishlash va saqlash jarayonlarini yaxshilaydi, natijada eksport hajmi oshadi. Innovatsiyalar yordamida O'zbekiston o'z mahsulotlarini diversifikatsiya qilish imkoniyatiga ega bo'ladi. Yangi mahsulotlar va xizmatlar yaratish, xalqaro bozor talablariga mos keladigan sifatli mahsulotlar ishlab chiqarishga yordam beradi. Bu esa mamlakatning tashqi savdo balansini yaxshilashga xizmat qiladi. Innovatsion faoliyatni rivojlantirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda muhim omil hisoblanadi. Xalqaro investorlar innovatsion loyihalarga qiziqish bildiradilar, bu esa O'zbekistonning iqtisodiy rivojlanishiga hissa qo'shadi. Innovatsion ekotizimni yaratish va rivojlantirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish uchun qulay muhit yaratadi. Innovatsiyalar O'zbekistonning iqtisodiy integratsiyasini kuchaytiradi. Mamlakatlar o'rtasida innovatsion hamkorlik, texnologiyalarni almashish va tajriba o'rganish orqali iqtisodiy aloqalar mustahkamlanadi. Bu esa O'zbekistonning xalqaro iqtisodiy tizimda o'z o'rnini mustahkamlashga yordam beradi. Innovatsiyalar nafaqat iqtisodiy sohada, balki ijtimoiy rivojlanishda ham muhim rol o'ynaydi. Ta'lim va kadrlar tayyorlash sohasida innovatsion yondashuvlar, malakali mutaxassislarini tayyorlashga yordam beradi. Bu esa mamlakatning iqtisodiy rivojlanishiga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

O'zbekistonda innovatsiyalarni rivojlantirish uchun bir qator dasturlar va tashabbuslar mavjud. Ushbu dasturlar mamlakatning iqtisodiy rivojlanishini ta'minlash, yangi texnologiyalarni joriy etish va innovatsion faoliyatni rag'batlantirishga qaratilgan. Ushbu dastur innovatsion faoliyatni rivojlantirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va ilmiy tadqiqotlarni qo'llab-quvvatlash maqsadida ishlab chiqilgan. Dastur doirasida ilmiy-tadqiqot institutlari va oliy ta'lim muassasalari bilan hamkorlik o'rnatiladi. Yoshlarni innovatsion faoliyatga jalb qilish va ularning g'oyalarini qo'llab-quvvatlash maqsadida tashkil etilgan. Dastur doirasida yosh tadbirkorlar va innovatorlarga grantlar, moliyaviy yordam va maslahatlar taqdim etiladi. Innovatsion startaplarni rivojlantirishga qaratilgan dastur. Ushbu dastur doirasida yangi g'oyalar va loyihalarni amalga oshirish uchun moliyaviy yordam, inkubatsiya va akseleratsiya dasturlari taqdim etiladi. Innovatsion markazlar mamlakatda innovatsion faoliyatni rivojlantirish, yangi texnologiyalarni joriy etish va tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash maqsadida tashkil etilgan. Markazlar tadqiqotlar, treninglar va seminarlar o'tkazadi. Innovatsion loyihalarni amalga oshirish uchun xorijiy investitsiyalarni jalb qilishga qaratilgan dastur. Ushbu dastur doirasida xorijiy investorlar bilan hamkorlik o'rnatish va innovatsion loyihalarni moliyalashtirish imkoniyatlari yaratiladi. Oliy ta'lim muassasalarida innovatsion ta'lim dasturlari ishlab chiqilgan bo'lib, bu dasturlar talabalarni innovatsion g'oyalar va texnologiyalar bilan

tanishtirishga qaratilgan. Talabalar uchun innovatsion loyihalar yaratish va tadqiqotlar o'tkazish imkoniyatlari yaratiladi. Raqamli texnologiyalarni joriy etish va raqamli iqtisodiyotni rivojlantirishga qaratilgan dastur. Ushbu dastur doirasida raqamli xizmatlar, elektron tijorat va IT sohasida innovatsiyalarni rivojlantirishga e'tibor qaratiladi. Ushbu dasturlar O'zbekistonda innovatsiyalarni rivojlantirish va iqtisodiy o'sishni ta'minlashda muhim ahamiyatga ega. Mamlakatda innovatsion muhitni yaratish va rivojlantirish uchun davlat va xususiy sektor o'rtasida hamkorlikni kuchaytirish zarur.

Xulosa:

O'zbekistonning tashqi iqtisodiy faoliyatida innovatsiyaning roli beqiyosdir. Innovatsiyalar mamlakatning iqtisodiy o'sishini ta'minlash, eksport salohiyatini oshirish, xorijiy investitsiyalarni jalb qilish va iqtisodiy integratsiyani kuchaytirishda muhim ahamiyatga ega. O'zbekistonning innovatsion rivojlanishi, mamlakatning global iqtisodiy tizimda raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi. Shu sababli, innovatsiyalarni rivojlantirish va joriy etish, O'zbekistonning kelajakdagi iqtisodiy muvaffaqiyatining kalitidir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. A.A. Mamatov, T.T. Jo'rayev A.N. Erkayev, (2019). Innovation iqtisodiyot. – T.:, 456 bet.
2. M. Ashurov, (2023) O'zbekiston iqtisodiyotini innovatsion modelga o'tishining ayrim yo'nalishlari. Ijtimoiy-gumanitar fanlarning dolzarb muammolari - No 5 (3)-2023.ISSN: 2181-1342
3. N.S.Ismailova, U.A.Dadabayev, (2023). O'zbekistonning Jahon savdo tashkilotiga a'zo bo'lishning o'ziga xos xususiyatlari. Monografiya. -Toshkent, y. - 93 b.
4. Махмудов, С. (2023). ИҚТИСОДИЙ ТИЗИМДА ЛОГИСТИКА ИНФРАТУЗИЛМАСИНИ РИВОЖЛАНТИРИШНИНГ ЎЗИГА ХОС ХУСУСИЯТЛАРИ. Nashrlar, 1(1), 88–90. <https://doi.org/10.60078/2023-vol1-iss1-pp88-90>
5. Махмудов, С. Б. "Инвестиция фоолиятини молиялаштиришнинг ноанъанавий усулларини такомиллаштириш.«." Халқаро молия ва ҳисоб» илмий журнал 5 (2020).
6. Makhmudov, S. . (2022). CORPORATE FINANCE AND ITS ROLE IN THE DEVELOPMENT OF CORPORATIONS. Архив научных исследований, 2(1). извлечено от <https://journal.tsue.uz/index.php/archive/article/view/1658>